

В. „Класа“: Миглена Павлова, изпълнителен директор на Агенцията по обществени поръчки: Хващаме нарушения в обществените поръчки с предварителен контрол

Половината от непрозрачните процедури от началото на годината не бяха съобразени със закона

Миглена Павлова е родена в София. Завършила е счетоводство и контрол в УНСС. Тя е дипломиран експерт-счетоводител. Главен асистент е в катедра "Финансов контрол" и е специализирала финансов, данъчен и одиторски контрол. В периода 2002 – 2003 г. е член на независимата комисия, определена от Народното събрание за одит на годишния отчет за изпълнението на бюджета и годишния финансов отчет на Сметната палата.

Г-жо Павлова, от януари влязоха в сила промени в Закона за обществените поръчки (ЗОП), а преди седмица депутатите гласуваха още нови текстове. Какво наложи това?

Миналата седмица парламентът прие промени в ЗОП, които засягат само предварителния контрол на процедури, финансирани с европейски средства. Промяната се наложи, за да се прецизира обхватът на този контрол, като се допълнят няколко липсващи в действащия закон програми - програмата на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за рибарство и аквакултури. Дефинирани са процедурите, които са обект на предварителен контрол. Критерият за подбора зависи от тяхната обществена значимост, като на първо място е стойността им, а на второ рискът от грешки по отношение на възложители с влезли в сила решения за нарушение на закона.

Целта на този контрол е да се постигне разумна увереност, че процедурите са проведени съгласно закона, че са спазени правилата за получаване на европейски средства и условията, при кои е бил одобрен проекта.

Това „ще разтегне” ли във времето една процедура?

Да. Процедурата по предварителния контрол тече около месец. Става дума за осъществяване на контрол преди датата на сключване на договора. След подписване на договора за безвъзмездна помощ с бенефициента – община, министерство или друг субект, който получава евро средствата - той трябва да премине към изпълнение на проекта. Когато по него трябва да се проведат обществени поръчки, например за строителство, той подготвя съответната документация. Когато стойността на строителството е над европейските прагове – 5, 150 млн. евро (тоест над 10 млн. лева), възложителят изпраща документацията към управляващия орган, а той – към АОП и към външен експерт. Агенцията проверява съответствието им със закона, а експертът оценява техническите спецификации - стандарти, има ли дискриминационни условия и т.н. След като АОП получи документацията, изготвя становище по нея и ако открие нарушения, дава препоръки за отстраняването им.

Практиката ни от началото на годината досега показва, че има пропуски, понякога значителни. Трябва да подчертая, че контролът не измества отговорността на възложителя. Крайното решение е негово, тоест препоръките ни не са задължителни. Въпреки това ведомства се съобразяват с тях и стартират процедура едва след отстраняване на нарушенията.

Едно от новите ви правомощия като изпълнителен директор на АОП е да поддържате списъци с имената на възложители, които изразходват незаконно европейски средства. Обявихте първия през февруари. Само назидателна функция ли има той?

Промените в закона изискват АОП да поддържа списък на възложители, за които е констатирано нарушение при прилагане на ЗОП. Списъкът ни подава Агенцията за държавна финансова инспекция, която по закон осъществява контрол. Той съдържа информация за възложителя, актовете, датата и вида на нарушението. Списъкът има по-скоро превантивен характер и информативен. Най-често става дума за неспазени срокове – за подаване на информация към регистъра, за забавено връщане на гаранции и т.н., а не за сериозни нарушения и целта на списъка е широката общественост да научи кои са тези лица и какво изискване на закона не са спазили. Те вече са претърпели административна санкция и имат наложена глоба.

Ще има ли и втори списък - на изпълнителите?

Не, законът не предвижда това, а и той не е необходим. Регистърът, който агенцията поддържа, събира информация за всички сключени договори – за фирмата изпълнител и стойността на договора. От 1 януари 2009 г. в закона се добави ново задължение за възложителя – да изпраща към агенцията информация и за изпълнението по договора: дали е прекратен предсрочно,

изпълнен ли е на 100%, има ли глоби и неустойки, приел ли е работата, качествено ли е извършена. Така че ние публикуваме информация за изпълнителите, тя е публична и всеки може да я види на сайта ни.

Липсата на такъв списък досега колко нарушители е оставил анонимни?

Поддържането на списъка е ново задължение на АОП от януари 2009г. Ние сме публикували информация за нарушения от 2007 г., подадена ни от държавната инспекция, тъй като нейните проверки са извършват след сключването на договорите.

Какъв обем средства се усвояват годишно по ЗОП?

През миналата година са усвоени, 6,2 млрд. лева без ДДС. Това е значителен обем средства. Статистиката, която водим показва, че той нараства средно с 20% на година – както броя на процедурите, така и на стойностите им.

Голям брой обществени поръчки минават по не съвсем прозрачната процедура „договаряне без обявление“. Как контролирате тези поръчки?

Нова функция на АОП е и предварителният контрол на процедурите по договаряне без обявление. Това е най-непрозрачната по характер процедура, която се прилага в точно определени случаи, предвидени в закона. Статистиката ни за миналата година показва, че те заемат не малък дял от всички процедури. Агенцията дава становище има ли възложителят основание да проведе такъв вид поръчка и го публикува на страницата си. От началото на годината сме проверили 26 преписки и в 13 установихме, че избраната процедура не е съобразена със закона. Трима възложители са си позволили да сключат договор след нашето становище, останалите са направили корекция. Това означава, че този превантивен контрол има смисъл.

Какъв процент от всички процедури са договарянията без обявление?

За първите два месеца на годината те са 30% от всички процедури. Има обаче основания, които агенцията не проверява – когато по презумпция само една компания би могла да извърши доставката или услугата, или сме провели процедура, но не е постъпила нито една валидна оферта – тогава възложителят има право на договаряне без обявление. През нашия контрол не минават и поръчките през стоковата борса. Най-често възложителите мотивират избора на процедурата с непредвидени обстоятелства, които обаче трябва да докажат, и когато възлагат допълнително строителство или услуги.

По данни на Сметната палата възложители без основание провеждат обществени поръчки за доставка по правилата за специалните, или

раздробяват големите доставки на по-малки и организират малки процедури. Как ще контролирате това?

Това е уредено в закона и ако се прави, е нарушение. Ако Сметната палата е установила такива случаи, тя изпраща информация към АДФИ за налагане на административна санкция. При такива констатации обществеността ще ги види, публикувани на страницата на Агенция по обществени поръчки. Всяка поръчка трябва да бъде много точно и ясно мотивирана. Колкото до това дали един възложител раздробява една поръчка, за да заобиколи закона, трябва да се прецени във всеки конкретен случай. Поддържайки списъка на финансовата инспекция, и агенцията и всички, които се интересуват, могат да видят кои са нарушителите.

Как ще накарате възложителите да подават навреме данни за откриване на обществена поръчка и информация за избор на изпълнител? На сайта ви има 137 страници с имена на организации, които над 6 месеца не са подавали информация за сключените договори.

Това е едно от най-често срещаните нарушения. Според мен възложителят насочва цялото си внимание към провеждане на процедурата. Подписвайки договора, забравя задължението си да изпрати информация кога е избрал и на каква цена. Длъжни са да го направят в 7-дневен срок от датата на сключване на договора. За това нарушение се налага глоба. Но АОП не е санкциониращ орган. Ролята ни е да ги подсетим да приключат процедурата докрай.